

SENÁT
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

KONFERENCE POPULISMUS A POLARIZACE ČESKÉ SPOLEČNOSTI

Mainstreamizace krajní pravice

Jan Charvát

2. 9. 2024

Krajní pravice

- Kombinace:
 - - **Exkluzivní Nacionalismus/Nativismus**
 - - **Autoritářství (antiegalitářství)**
- Lze kombinovat s:
 - - Populismus (Populistická krajní pravice)
 - - Silný stát (Neo/Fašismus)
 - - Rasismus (Neo/Nacismus)
 - - Náboženství (Klerofašismus)

Vývoj po roce 1945

- 50. léta – postnacistické strany (DRP, MSI)
- 60. léta – skupiny fašizujících intelektuálů (GRECE)
- 70. léta – populistické strany (FN)
- 80. léta – subkultury mládeže (skinheads)
- 2000 – antiislámský populismus (Pim Fortuyn)
- 2010 – mainstreamové strany

4 vlny krajní pravice

- **Klaus von Beyme a Cas Mudde**
- 1. vlna – 1945-1955, malé skupinky neo a post-fašistů (MSI)
- 2. vlna – 1955-1980, krátkodobě úspěšné krajně pravicové populistické strany (Poujadisté)
- 3. vlna – 1980-2001, radikální pravicové strany, nespojené s historickým nacismem (FN, FPO)
- 4. vlna – po 9/11, ta obsahuje přeformátování části krajně pravicových postulátů (anti-islamismus), zesíleno migrační krizí 2015 = mainstreamizace krajní pravice

Co se stalo?

- 9/11 nabídlo krajní pravici restart
- Možnost přeformátovat problematické body
 - - Rasismus
 - - Antisemitismus
 - - Nacionalismus
 - - Autoritářství
 - - Návaznost na historické vzory
 - - Násilí

Nová „nová krajní pravice“

- Rasismus a antisemitismus nahrazeny antiislamismem
- - Antiimigrační postoje X záchrana civilizace
- - White genocide X Velké nahrazení (bez antisemitismu)
- Nacionalismus X euroskepticismus
- Autoritářství X Přímá demokracie
- Návaznost na historické vzory X přihlášení se k liberální tradici lidských práv
- Násilí ? (HoGeSa, EDL X Pegida)

Nástup nové krajní pravice

- Lega 2018 do vlády, 2019 vyhrála volby do EP
- Bratři Itálie 2022 vláda, 2024 vyhrála volby do EP
- PVV 2023 vítězství ve volbách
- AfD třetí nejsilnější strana
- FPO ve vládě 1999-2005 a 2017-2019
- RN vítězství ve volbách do EP 2014, 2019 a 2024
- Sverigedemokraterna druhá nejsilnější strana 2024
- Vlaams Belang druhá nejsilnější strana (od 2019)
- Vox třetí nejsilnější strana (od 2019)
- SPD čtvrtá nejsilnější strana

Posun etablovaných stran k okraji

- *Illiberal turn*
- Fidesz – posun k populistické krajní pravici, od 2010 vládní strana
- PiS – posun k nacionalistické pravici, vládní strana 2015 - 2023
- Donald Trump – populismus, nacionalismus, fake news, Law and Order
- Společné – důraz na „obyčejné lidi“, subvence, spravedlnost (pro přehlížené)

Marginalizace tradiční krajní pravice

- - Zlatý úsvit zakázán 2020
- - Jobbik - posun k pravému středu
- - FN – RN, snaha o umírnění
- - NPD – kanibalizace ze strany AfD
- - Casa Pound – 2019 končí jako strana
- - BNP – kanibalizace ze strany UKIP (a UKIP ze strany Brexit Party)
- - DSSS marginální
- - Kotleba 2023 mimo Parlament

Protiproud

- Uvnitř AfD spor křídel umírnění x extrém
- Za Legu kandidují lidé z Casa Pound
- Kotleba nahrazen Republikou (2024 EP)
- Posun některých stran (PVV) od liberalismu ke konzervatismu
- USA nástup skupin typu Proud Boys, Oath Keepers, Boogaloo – násilí

Závěr

- Po roce 2001 proměna krajní pravice
- Odstranění nejproblematictějších momentů
- Populistické strany se etablojí
- Marginalizace tradiční krajní pravice
- Posun etablované pravice doprava
- Dlouhodobě přehlížené skupiny
- Sociální frustrace, nejistota, příliš rychlé změny
- Covid + Válka na Ukrajině

Děkuji za pozornost

Jan Charvát

S PODPOROU

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU